

Autor zdjęcia:
Imtiyaz Quraishi z Pixabay

Społeczeństwo za kratami

Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska „Pro Civium” wyraża pogląd, że **społeczeństwo powinno mieć znaczący udział w procesie readaptacji** osób pozbawionych wolności. Kodeks karny wykonawczy w obecnym brzmieniu nie uwzględnia, w praktyce, udziału czynnika społecznego w sprawowaniu wykonywania kary. Wskazuje jedynie i to w sposób bardzo niedookreślony możliwość ustanawiania przez osadzonego przedstawiciela zwłaszcza pośród organizacji społecznych, z zastrzeżeniem, że działającego wyłącznie na korzyść osoby pozbawionej wolności, co wręcz uniemożliwia realizację...

[CZYTAJ DALEJ](#)

Słowo na kwartał

Premiera naszego Kwartalnika to dla nas bardzo ważna chwila. Oddajemy w Państwa ręce treści, które są dla nas istotne i którymi pragniemy się podzielić. Mamy nadzieję, że spełnimy naszą misję – wskażemy tytułowe „**drogi wyjścia**” osobom, które znalazły się na życiowym zakręcie. Pomoc jest bardzo ważna.

Natalia Petruk, Redaktor Naczelna

W TYM NUMERZE MIĘDZY INNYMI...

Nie ma lepszych tematów niż więzienie?

Rozmowa z Niną Olszewską, autorką opowieści „Pudło”. (...) Największe wrażenie zrobili na mnie osadzeni, którzy starają się być dobrymi ojcami zza krat. Rozmawiałam z kilkoma mężczyznami, którzy mimo skomplikowanych losów i nieraz długich wyroków, robią, co mogą, by ich dzieci jak najstabilniej odczuwały brak ojca w domu. Wymaga to od osadzonych determinacji i...

[ZOBACZ WIĘCEJ](#)

Warunkowe zwolnienie – dylematy natury prawnej

Autor zdjęcia:
Edward Lich z Pixabay

Przy ocenie przesłanki materialnej warunkowego przedterminowego zwolnienia wystarczy wyłącznie uzasadnione przypuszczenie, że skazany będzie przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa. Przepis prawa nie wymaga zatem od sędziego absolutnej pewności co do jej istnienia. Zakłada się bowiem, że „prognoza społeczno-kryminologiczna – jak każda...

[ZOBACZ WIĘCEJ](#)

Diagnoza hiperseksualności

Autor zdjęcia:
CM_Foto z Pixabay

Przyczyną niedosytu seksualnego może być świadome ograniczenie podejmowania aktywności seksualnych pomimo odczuwanego popędu, spowodowane kwestiami moralnymi (np. negatywny sposób postrzegania masturbacji) lub brakiem akceptacji swojej seksualności (orientacji, upodobań). U osób w niedosycie występują objawy, które mogą być uważane za skutki uzależnienia...

[ZOBACZ WIĘCEJ](#)

taka jest wykonywana dopiero na etapie kary pozbawienia wolności wykonywanej wobec osoby skazanej, a nie podczas stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Argumentacja ta jest równie rażąco błędna i następuje z wyraźnym pominięciem dyspozycji art. 209 k.k.w. wskazującego na obligatoryjność adekwatnego stosowania przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności wobec osób tymczasowo aresztowanych, z uwzględnieniem przepisów szczególnych, dotyczących pobytu tego typu osób w warunkach aresztu śledczego.

Zważywszy zatem na nagminne praktyki sądów okręgowych nieprawnie stosowane we wskazanych zakresach Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska PRO CIVIUM przygotowuje się do wystąpienia z projektem zmian w przepisach odnoszących się do zasad warunkowego zwolnienia tak, aby były one jednoznaczne nie tylko dla sądu, a przez to przestrzegane, ale również dla podsądnych, którzy dzięki temu już na początku odbywania kary będą znali (i jeżeli zechcą stosowali) zasady, które w znacznej mierze umożliwią im uzyskanie przedterminowego zwolnienia. Pozwoli to także rodzinom osadzonych odpowiednio przygotować się na moment powrotu osoby skazanej do domu i przetrwać czas izolacji.

A U T O R
P A W E Ł
S Z A T A R S K I

RECYDYWA

Pojęcie recydywy związane jest z ponownym popełnieniem przestępstwa przez osobę już karaną. Zjawisko to wywołuje zaostrenie (fakultatywne lub obligatoryjne) kary wobec sprawcy, który już wcześniej popełnił przestępstwo i został za nie ukarany, i który ponownie dokonuje czynu zabronionego. W art. 64 kodeksu karnego wyróżnia się dwa rodzaje recydywy: recydywę zwykłą (§ 1) oraz multirecydywę (§ 2).

RECYDYWA ZWYKŁA – ART. 64 § 1 K. K.

Przesłanki:

- 1) sprawca popełnił przestępstwo umyślne;
- 2) został za nie skazany na karę pozbawienia wolności;
- 3) odbył co najmniej 6 miesięcy orzeczonej kary;
- 4) popełnia przestępstwo umyślne podobne do tego, za które został skazany;
- 5) popełnia je w ciągu 5 lat od odbycia kary z pkt 3 (6 miesięcy) ← w doktrynie jest to nazywane terminem przedawnienia recydywy.

Przesłanką recydywy zwykłej nie jest popełnienie wykroczenia. Jest nią natomiast popełnienie przestępstwa umyślnego, czyli zbrodni lub umyślnego występku, za który orzeczono wobec niego karę pozbawienia wolności.

Do przyjęcia recydywy wystarcza, aby sprawca odbył część tej kary – 6 miesięcy. Sprawca może je jednak odbyć z przerwami. Do okresu tego wlicza się czas tymczasowego aresztowania zaliczonego na poczet kary, ale tylko w tej samej sprawie. Spełnia ten wymóg także odbycie kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd państwa obcego za granicą.

Nie spełnia tego wymogu:

- 1) darowanie kary w całości na mocy amnestii

lub aktu łaski (wymóg ten jest spełniony jedynie w przypadku, gdy sprawca przed darowaniem reszty kary faktycznie odbył 6 miesięcy pozbawienia wolności);

- 2) pobyt w schronisku dla nieletnich lub w zakładzie poprawczym zaliczony na poczet kary pozbawienia wolności;
- 3) okres próby w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary lub warunkowym zwolnieniem z odbycia reszty kary.

Nowe przestępstwo, jakie sprawca popełnia, ma być podobne do tego, za które został skazany → art. 115 § 3. Przestępstwami podobnymi są przestępstwa należące do tego samego rodzaju; przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia albo przestępstwa popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uważa się za przestępstwa podobne.

Działanie sprawcy w warunkach recydywy specjalnej zwykłej nie powoduje obligatoryjnego zaostrenia kary względem niego. Sąd może wymierzyć sprawcy karę grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności (w zależności od ustawowego zagrożenia danego przestępstwa). Fakultatywne obostrzenie przewidziane w tym przepisie dotyczy jedynie górnej granicy ustawowego zagrożenia, granica dolna pozostaje bez zmian. Granicę górną sąd może podnieść o połowę z tym, że to obostrzenie nie dotyczy zbrodni (art. 64 § 3 k.k.).

Popełnienie czynu w warunkach recydywy zwykłej uniemożliwia warunkowe umorzenie postępowania wobec sprawcy.

Nie wyłącza jednak możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary ani warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary.

MULTIRECYDYWA – ART. 64 § 2 K. K.

Przesłanki:

- 1) uprzednie skazanie sprawcy w warunkach recydywy zwykłej;
- 2) odbycie łącznie co najmniej roku kary pozbawienia wolności;
- 3) ponowne popełnienie umyślnego przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub

DEPRESJA

DOTYKA TAKŻE WIĘŹNIÓW

inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia;

- 4) popełnienie wyżej wymienionego przestępstwa w okresie 5 lat od odbycia całości lub części ostatniej kary.

Konsekwencje multirecydywy:

- 1) obowiązkowe wymierzenie kary pozbawienia wolności;
- 2) obowiązkowe wymierzenie jej powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia;
- 3) fakultatywne podwyższenie górnej granicy ustawowego zagrożenia o połowę.

Multirecydywa obejmuje sytuację, gdy sprawca popełnia trzecie z kolei przestępstwo umyślne, przy czym skazanie za drugie z kolei przestępstwo miało miejsce w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k.

Wiąże się z nadzwyczajnym obostrzeniem kary.

Sąd może wymierzyć jedynie karę pozbawienia wolności i to powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia → kara wymierzona takiemu sprawcy musi przekraczać co najmniej o miesiąc dolną granicę ustawowego zagrożenia. Wiąże się z tym także brak możliwości (z wyjątkiem sytuacji określonej w art. 60 § 3 i 4) zastosowania do sprawcy nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Wyłącza możliwość zastosowania warunkowego umorzenia postępowania.

Nie wyłącza, co do zasady, możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary. Okres próby wynosi wówczas, jak w przypadku innych skazanych, od 1 roku do 3 lat. Multirecydywista może zostać warunkowo zwolniony po odbyciu 3/4 kary.

A U T O R K A
W E R O N I K A
O S T R O W I E C K A

FUNDACJA
Polska
bez barier.org

Depresja jest bardzo poważnym problemem zdrowotnym oraz społecznym. Dotyka ludzi w każdym wieku bez względu na ich wiek, płeć, wykształcenie czy stan materialny. Ingeruje w sferę psychiczną i fizyczną, niszczy relacje, odbiera życie koloru. Przynosi ogromne cierpienie. Bardzo ważne jest, aby człowiek, który się z nią zmagają wokół siebie kochających, życzliwych ludzi, którzy pomogą mu w walce o odzyskanie szczęścia.

Depresja, ku uciesze psychologów i psychiatrów, nie stanowi już tematu tabu w takim wymiarze, jak kilka lat temu. Nawet celebryci decydują się na tzw. *coming out*, czyli przyznają się, że zmagają się lub wygrali z depresją - tym samym chcą pokazać, że ten problem może dotknąć każdego człowieka. Nie jest to łatwe nawet dla nich - na pozór wydawałoby się osób, które dzielą się swoim życiem z innymi. Jesteśmy coraz bardziej świadomi tego, czym jest depresja. Nasze społeczeństwo zaczyna rozumieć, że to bardzo poważny problem, którego nie należy bagatelizować.

Ale co w sytuacji, gdy depresja dotyka osób pozbawionych wolności? Osób owianych swego rodzaju „tajemnicą”, o których nie mówi się jak o kimś, kto potrzebuje pomocy?

Depresja przed ograniczeniem wolności

Osoby zmagające się z depresją mogą być przydzielone do specjalistycznych zakładów karnych lub szpitali psychiatrycznych, które będą dopasowane do ich potrzeb. Stany depresyjne mogą być powodem popełniania świadomych lub nieświadomych przestępstw. Sprawy sądowe w takich sytuacjach zazwyczaj są bardziej skomplikowane ze względu na przedłużoną ocenę stanu zdrowia psychicznego osoby skazanej. Prawo polskie zaznacza, że osoby z zaburzeniami depresyjnymi muszą mieć zapewnioną odpowiednią pomoc i nie mogą trafiać do nieprzystosowanych zakładów karnych. Niestety zaburzenia na tle osobowościowym czy psychicznym, czasem są nadużywane w sprawach sądowych w celu uniknięcia kary. Zaburzenia afektywne u osadzonych nie należą do rzadkości, co więcej odseparowana przestrzeń zakładu karnego może pogłębić już istniejącą depresję.

Depresja wynikająca z pozbawienia wolności

Pozbawienie wolności to dla skazanych i ich rodzin sytuacja stresowa. Izolacja więzienna wpływa na wiele obszarów. Następstwa osadzenia o charakterze negatywnym mogą przejawiać się w działaniu procesów poznawczych, zachowaniu jednostki czy też w stosunku do celów i wartości życiowych, zarówno własnych, jak i innych ludzi. Najczęściej możemy zauważyć zaburzenia w sferze emocjonalnej, zmiany zachowania i nastroju. Odizolowana osoba może częściej wyrażać agresję lub zamykać się w sobie. Pobyt w zakładzie karnym stanowi dla jednostki sytuację, z którą może sobie nie radzić, czego konsekwencją mogą być zaburzenia afektywne. Gromadzące się problemy prowadzą do pogłębienia się istniejących problemów i często prowadzą do depresji, a nawet do podejmowania prób samobójczych.

Depresja to określenie na szereg zaburzeń afektywnych obejmujących symptomy motywacyjne, emocjonalne, poznawcze oraz somatyczne. Ludzie cierpiący na depresję mogą doświadczać jej w inny sposób, a liczba objawów jej może być zróżnicowana. Cztery ogólne dziedziny, do których można

zaliczyć cechy zespołu depresyjnego, to afekt, poznanie, zachowanie oraz funkcjonowanie fizyczne. To stan emocjonalny, który charakteryzuje się obecnością przygnębienia, smutku, apatii, pesymizmu i zniechęcenia. Izolacja więzienna wiąże się z przeżywaniem głównie emocji negatywnych, na co ma wpływ skłonność osadzonych do wzajemnej przemocy. Depresja to bardzo duże obciążenie dla jednostki. Objawy jej to przede wszystkim zmiany nastroju, pojawiające się myśli o śmierci, obniżona samoocena, zakłócony sen, zmiana apetytu oraz niechęć do interakcji społecznych. Może występować również obniżone libido, ogólny zanik zainteresowań oraz drażliwość.

Przystosowanie się do warunków więziennych oraz odnalezienie swojego miejsca w hierarchii więziennej to jedno z najważniejszych elementów życia w społeczności więziennej. Proces „przystosowania się osadzonego do warunków zakładu penitencjarnego” to czas, kiedy skazany staje się uzależniony od instytucji i dopasowuje się do codziennego życia w więzieniu. W tej fazie przystosowania najczęściej pojawiają się stany depresyjne, pojawiają się reakcje prymitywne jak np. Zespół Gansera. Jest to proces, który dla osób skazanych na kary najsurowsze może przebiegać przez bardzo długie lata. U osadzonych, którzy nie są zdolni do zaadoptowania się w tych trudnych

warunkach, w efekcie braku przystosowania i nasilenia emocji negatywnych, często dochodzi do wystąpienia depresji.

Badania wskazują na niewielkie różnice między wynikami kobiet a mężczyzn. W obu grupach uzyskano wysokie wyniki w zakresie depresji, a także okazało się, że osoby te cechuje podwyższony poziom lęku jako cechy i stanu.

Więzienie to instytucja, w której osadzeni cierpią z powodu negatywnych emocji. Kondycja psychiczna osadzonych współzależna jest od warunków, które panują w zakładzie karnym. Skazanych mogą prześladować myśli dotyczące czynów jakie popełnili, co może powodować pogłębienie się stanów depresyjnych. Mogą oni odczuwać narastające poczucie winy wobec partnera czy rodziny, którą pozostawili. Może to potęgować wycofywanie się z interakcji społecznych. Jeżeli ktoś z naszych bliskich zмага się ze stanami depresyjnymi lub depresją w zakładzie karnym powinniśmy zaoferować mu wsparcie. Nie rezygnujemy z wizyt i rozmowy, ale zapewnimy drugiej osobie przestrzeń, aby mogła doświadczać swoich uczuć. Zachęcajmy do leczenia, ale nie wywołujemy presji. Możemy również wystąpić o wniosek do dyrektora jednostki penitencjarnej o przydzielenie dodatkowej opieki psychologicznej.

Depresja po opuszczeniu zakładu karnego (problemy z odnalezieniem się w świecie zewnętrznym)

Osobom, które odbyły karę więzienia i na nowo starają się odnaleźć w świecie zewnętrznym również mogą towarzyszyć stany depresyjne. Oczekiwania bliskich, szukanie pracy czy powrót do codziennych obowiązków mogą być olbrzymim wyzwaniem dla wychodzących na wolność. Deficyty w zakresie posiadanego wykształcenia i kwalifikacji są bezpośrednią przyczyną utrudniającą readaptację społeczno-zawodową w przypadku wielu osób opuszczających zakłady karne. Stereotypy w społeczeństwie, obrazujące osobę, która w swoim doświadczeniu życiowym ma pobyt w zakładzie karnym mogą utrudniać powrót do rzeczywistości. Istnienie takiego stereotypu, zwłaszcza wśród osób, które nie miały bezpośredniej styczności z byłymi więźniami, potwierdzają badania prowadzone w tym obszarze. W przypadku osób skazanych mamy do czynienia z nakładającymi się problemami – również wykluczeniem społecznym. Narodowa Strategia Integracji Polskiej określa wykluczenie jako sytuację uniemożliwiającą lub znacznie utrudniającą jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.